

Christ Klep: Er is geen enkele reden om te wanhopen over de overwinning van Oekraïne

Posted on 6 april 2024 by Christ Klep

Is de Oekraïne-oorlog definitief – of in elk geval voor de afzienbare tijd – in een patstelling vastgelopen? Heel wat westerse deskundigen en politici neigen intussen naar deze mening. Defensie-expert Ko Colijn schreef eind maart in *NRC Handelsblad* over de paradoxen van deze oorlog: ‘Oekraïne kan niet verliezen, maar ook niet winnen. Rusland kan niet winnen, maar heeft eindeloos kanonnenvoer, tijd, en een dictator die ook niet wil verliezen.’

Vanwaar dit – mag ik het zo noemen – relatieve doemdenken? De achterliggende redenen zijn eigenlijk wel duidelijk. In Washington zijn Republikeinen niet bereid Joe Bidens hulppakket van tientallen miljarden dollars vrij te spelen voor Oekraïne. Donald Trumps loyale kabouters koppelen Oekraïne aan het veiligstellen (lees: dichttimmeren) van de Amerikaans-Mexicaanse grens. Geen dollars voor Oekraïne, dus geen munitie voor Oekraïne. (Op het moment van schrijven ligt er overigens mogelijk een nog amorf compromis in het verschiet in de vorm van deels met

Europees geld gefinancierde leningen voor Oekraïne.)

Ten tweede lijken de kansen op het slagveld wederom gekeerd in het voordeel van Moskou, vooral na de Russische inname van het platgeschoten dorpje Avdiivka. Niet dat beslissende Russische doorbraken aanstaande lijken, maar Moskou heeft – zoals dat heet – het strategisch initiatief weer enigszins naar zich toetrokken.

NAVO-troepen naar Oekraïne?

Dit alles betekent overigens niet dat de leiders van NAVO en EU de handdoek in de ring gooien. Integendeel. Op wat gemor na, is de retoriek onverminderd strijdvaardig, al helemaal na de val van Avdiivka. De Franse president Emmanuel Macron sloot een paar weken geleden zelfs het sturen van NAVO-troepen naar Oekraïne niet uit. Macron jaagt wel vaker zijn westerse collega's op de kast met straffe uitspraken, al was het maar om binnenlandspolitieke winst te genereren: met krijgshaftige taal zou de president zich willen afzetten tegen het populaire *Rassemblement National* (RN) en in mindere mate ook tegen de linkse partij *La France Insoumise* (LFI).

Toen zowat de hele NAVO en EU duidelijk maakten dat van westerse troepen in Oekraïne geen sprake zal zijn, haalde Macron deels bakzeil met de nuancering 'dat de noodzaak voor een dergelijke stap zich nog niet voordoet'. Tsjja. De Franse president herhaalde tegelijk dat Oekraïne tot de laatste snik gesteund zal worden en dat een nederlaag van Rusland naar zijn mening nu 'onontbeerlijk' is. Dat klonk de meeste Franse bondgenoten al heel wat beter in de oren.

Hoe dan ook, het valt niettemin op dat veel betrokkenen in het Westen de huidige ontwikkelingen op het Oekraïense slagveld inschatten als een teleurstelling, ja zelfs als een soort nederlaag. De klinkende Oekraïense successen tegen de Russische Zwarte Zeevloot en tegen de Russische olieproductie (een klap die zelfs Poetin impliciet erkende) lijken deze inschatting niet te kunnen ombuigen tot een positievere beoordeling van het strijdverloop.

Hoe dit betrekkelijk sombere gevoel te duiden? In het tijdschrift *Foreign Affairs* sprak de Britse politiek-wetenschapper Dominic Tierney treffend van de 'tirannie der verwachtingen'. Hoe we succes en falen tijdens een oorlog inschatten, aldus Tierney, is geen objectieve zaak, maar vooral een kwestie van verwachtingsmanagement. Tegen zowat ieders verwachting in hielden de

Oekraïners begin 2022 stand voor de poorten van Kyiv. Na de succesvolle Kherson- en Charkiv-offensieven in zomer en najaar 2022 was Oekraïne niet langer de militaire underdog. Het langverwachte Oekraïense tegenoffensief van 2023 móest wel een succes worden.

Optimisme kan gemakkelijk omslaan in defaitisme

Superieure westerse training en beter materieel zouden de rommelende Russische invallers op de knieën dwingen, was de verwachting (ook bij mij, het moet gezegd). Honderdduizenden Russische militairen sneuvelden of raakten zwaargewond. Duizenden tanks en pantservoertuigen vielen ten prooi aan Oekraïense wapens. Het Oekraïense tegenoffensief van 2023 liep vast, maar ook nu is van een serieus Russisch tegenoffensief weinig te merken. Gebiedswinst wordt hoogstens in enkele bloedige kilometers gerekend.

Van een afstandje bezien, zijn de Oekraïense strijdkrachten vanaf het begin opvallend succesvol geweest – en zijn ze dat nog steeds. Precies hier legt Tierney de vinger op de zere plek: zelfverzekerd optimisme kán een *force multiplier* zijn, maar even zo gemakkelijk omslaan in defaitisme. Als ware het een besmettelijke ziekte.

Zie bijvoorbeeld als historische illustratie de Vietnamoorlog. De Amerikaanse regering schilderde het eigen publiek voortdurend voor dat in Vietnam vooruitgang werd geboekt. Er scheen licht aan het einde van de tunnel. Nog even volhouden, was het devies. En toen lanceerden de communisten in 1968 hun verrassende Tet-offensief. Dit offensief smoorde in een zware nederlaag voor de communisten. Maar juist het Tet-offensief versterkte in de VS het gevoel van defaitisme. Blijkbaar was de al half verslagen gewaande vijand nog tot grootse daden in staat. Hoezo licht aan het einde van de tunnel? Tijd om te gaan nadenken over een politiek verkoopbaar vertrek uit Vietnam.

In zekere zin lijden Trumps Republikeinen nu aan dezelfde kwaal: ze schetsen het beeld dat de VS opnieuw verstrengeld zullen raken in een frustrerende *forever war*, zonder progressie of een duidelijk strategisch doel, waarin het hulpgeld in de diepe zakken van een corrupte Oekraïense elite zal verdwijnen. En zijn de Oekraïense bevelhebbers wel écht zo capabel?

Grieven en drogredeneringen

Dit is een goed moment om eens te rade te gaan bij de gezaghebbende Amerikaanse conservatieve denktank *The Institute for the Study of War* (ISW). In een recente diepgravende analyse van de Oekraïne-oorlog komt ISW tot de conclusie dat het defaitistische gevoel – dat deze oorlog door Kyiv niet te winnen zou zijn – precies voortkomt uit een effectieve Russische (des)informatiecampagne. Deze heeft als doel Washington tot een passieve speler te maken en Oekraïne te isoleren. Zonder Amerikaanse militaire steun heeft president Zelensky geen alternatief dan in te binden.

De Russische desinformatiecampagne, zo legt ISW mijns inziens overtuigend uit, is een combinatie van (schijnbaar) serieuze grieven en drogredeneringen: Oekraïne was wel degelijk een existentiële militaire dreiging; het land heeft überhaupt geen bestaansrecht; Rusland heeft recht op een invloedssfeer in het Westen, al was het maar om Russischtalige minderheden te beschermen; de NAVO-uitbreiding heeft deze invloedssfeer overduidelijk geschonden; Oekraïne is voor de VS niet daadwerkelijk van strategisch belang; Oekraïne kan deze oorlog niet winnen en is het sowieso niet waard om voor te sterven: *pourquoi mourir pour Kyiv?*

ISW haalt al deze argumenten een voor een onderuit. Als Oekraïne inderdaad zo'n dodelijke militaire dreiging vormde, waarom was het Russische aanvalsplan dan gebaseerd op de gedachte dat het buurland in een paar dagen overrompeld kon worden? En dat de regering-Zelensky in enkele dagen verdreven zou zijn? Van het beschermen van Russischspreekende Oekraïners is geen sprake: ook hun steden en woningen worden rücksichtslos verwoest.

Poetins historische argument dat Oekraïne geen bestaansrecht heeft, is – zo benadrukt ISW – volkomen onzinnig: 'De geschiedenis van Kyiv-Rusland is net zo relevant voor de huidige oorlog als de geschiedenis van het Romeinse Rijk voor de Tweede Wereldoorlog.' Zowat elke staat zou historische claims op buurlanden kunnen doen. Maar de essentie van het moderne internationale systeem is nu juist dat staten elkaars soevereiniteit respecteren. Ik heb het voor de zekerheid even gecheckt, maar Oekraïne is vandaag de dag nog steeds een soevereine lidstaat van de Verenigde Naties.

Harde cijfers liegen niet

De conclusie van ISW (vanwege de bondigheid hier onvertaald gelaten) is helder: 'If we lean in and surge, Russia loses.' Laten we de statistieken niet vergeten: het Russische bruto binnenlands product (bbp) bedraagt een kleine twee biljoen dollar. De gezamenlijke NAVO-landen leggen ruim vijftig biljoen dollar aan bbp op de mat. Met de EU-lidstaten die niet bij de NAVO horen meegerekend, kunnen we hier nog een paar biljoen bij optellen.

Als Oekraïne alsnog verliest, valt dat te wijten aan Amerikaans politiek gesjacher en aan een geslaagde Russische desinformatiecampagne. Maar voor een dergelijke dwingende tirannie der verwachtingen en het bijbehorende defaitisme is geen enkele reden. De harde cijfers liegen niet.

Militair historicus [Christ Klep](#) publiceert in Wynia's Week regelmatig zijn actuele analyses over oorlog en andere veiligheidskwesties.

Wynia's Week verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving. De donateurs maken dat mogelijk. [Doet u mee?](#) Hartelijk dank!